
УСЛУБШИНОСӢ

УДК: 4 тоҷик+ 4 тоҷик (03)+8тоҷик+1

ШАРИФОВА Г. А¹.

МУҚОИСА ВА УСЛУБИ ТАРҶУМАИ ҲИКОЯИ А. НЕСИН
«ХАР АЗ ОН ДУНӢ БА ДӢСТАШ ХАРМАГАС НАВИШТААСТ»

Мақолаи мазкур доир ба тарҷумаи осори яке аз адиби ҳаҷвнигори Туркия Азиз Несин, ки ҳам аз забони туркӣ, ҳам тавассути забони русӣ ва тоҷикӣ баргардон шудааст, мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Тарҷумони ин ҳикоя А. Бобоев ва Н. Айзенштейн, ки аз асли забони туркӣ баргардон кардаанд, барои мухтасару мӯъҷаз ифода намудани руҳу ғоя ва фикру андешаи муаллиф кӯшиш ба харҷ додаанд. Тарҷумони тоҷик Ӯрун Кухзод барои харҷӣ бештар барҷаста, пурратар, ҳаматарафа ифода намудани ҳадафу мақсади муаллифи асар кӯшидааст. Аз ҷониби дигар, сарфи назар аз он ки дар қадом шакл сурат гирифтаанд, тарҷумаҳо барои харҷӣ хубтар ошно сохтани хонандаи тоҷик бо мардуми турк ва бо зиндагиномаи як нафар саромади адабиёти навини ин халқ хидмати холисона намудааст.

Калидвожаҳо: адиб, тарҷума, осор, муқоиса, таҳлил, қиёс, тавачҷуҳ, робита, асл, адабиёт, ҳаҷв.

Равобити адабӣ ва муносибатҳои мардуми тоҷику турк яъне, халқҳои аз ҷиҳати этникӣ аз ҳамдигар дур, аммо дар давоми асрҳо, ҳамчун адабиётҳои халқҳои ба ҳамдигар наздик маъмул аст. Аз он низ ёдовар бояд шуд, ки дар асри бист, дар тарҷумаҳои байниҳамдигарии адабиёти бадеии мо баргардонҳо ба воситаи забони русӣ, нақши миёнаравиро иҷро кардааст. Аз ҳамин сабаб аксари тарҷумаҳо ба забони тоҷикӣ ба воситаи забони русӣ сурат гирифтанд.

Аз ҳамин лиҳоз ба як ҳикояи Азиз Несин, ки аз асл ва ба воситаи тарҷумаҳои русӣ ба тоҷикӣ баргардон шудаанд ва ба қалами тарҷумон Ӯрун Кухзод дахл доранд, тавачҷуҳ менамоем. Мақсади мо ҳоло муайян кардани фарқ аз асли асар, дар тарҷумаҳои русӣ ва тоҷикӣ ва сабабҳои чунин сурат гирифтани он мебошад. Ҳадафи мо дар ин ҷо бо роҳи муқоисаи матни асл бо баргардони русӣ ва тарҷумаи тоҷикии он муайян кардани ҳусну қубҳи матнҳост. Аз ин хотир, мо ҳостем яке аз онҳоро, ки ҳаҷман чандон қалон нест, бо асл ва баргардонҳои русию тоҷикии онҳо иҷмолан бошад ҳам муқоиса намоем. Барои муқоиса мо мактуби чоруми «Хар аз он дунё ба дӯсташ Хармагас навиштааст»-ро интихоб кардем. Баргардони русии он аз асли туркӣ ба қалами А. Бобоев ва Н. Айзенштейн тааллуқ дорад [1. 203].

Дар мактуби мазкур Хар ба дӯсти ҷониаш Хармагас чунин навишта будааст: «Наконец, машине» скорой помощи удалось затормозить. Раздался страшный скрежет. Один прохожий оказался её жертвой. Его состояние было так опасно, что он мог выбыть не только из списка избирателей, но и из списка живых вообще. «Скорую помощь» и раненого

¹ Адрес для корреспонденция: Шарифова Г. А. - кандидат филологических наук, доцент Таджикский Технологический Университет Таджикистан, 734025, Республика Таджикистан, г. Душанбе, ул. Бехзод 2. кв 17. Тел. 907702975, Email Sharifova G. inbox. ru

окружила со всех сторон толпа зевак, которые не могли пойти в увеселительное заведение из-за отсутствия денег, а это зрелище было ведь бесплатным. Один из них сказал:

- Как ему повезло!

- Да, пожалуй. Здорово повезло!- заметил другой.

- Ты прав. Ведь надо же было попасть под машину «скорой помощи»!

- Пусть молится Аллаху. Разве не говорится, что к удачливому больному врач сам подходит.

- Да, если бы раздавила другая машина, то можно было бы лежать на дороге, пока отправят в больницу, хоть неделю, а «скорая помощь» не приехала бы.

- Это вопрос удачи, брат мой. В огромном Стамбуле, где столько тысяч грузовиков, столько тысяч частных такси, едва ли наберется пять-шесть машин «скорой помощи». Ты подумай только, как повезло человеку, если из тысяч машин на него наскочила именно «скорая помощь».

- Даже если человеку выпал бы крупный выигрыш в лотерею, все это ничто по сравнению с такой удачей.

- Верно. Если есть у кого шанс, так задавит его именно «скорая помощь» [4. 135].

Барои он ки муқоисаи матнҳо мушаххастар сурат бигирад, дар ҳамин ҷо ба новелла муроҷиат мекунем, ки он аз нашри туркии соли 1958, «Istambul Olmus etek» гирифта шудааст:

«Sonunda ambulans frenlemeyi basardi. Cok dehsetli bir gicirti duyuldu ve yolda giden birisi onun kurbanı oldu. Kazazedenin hali o kadar tehlikeli durumdaydi ki onun sadece secmenler listesinden degil, diriler listesinden de cikarılma ihtimali vardı. Ambulansı ve kazazedeyi ortalıkta issiz gucsuz dolasan ve parasi olmadigindan dolayi eglence mekanlarına gidemeyen insanlar cevirliler, bu gosteri onlar için belesti. Onlardan birisi soyle dedi:

- Nasil sansli adammis!

- Haklisin. Ambulansın altında kalmanın kendisi ne demek ya!

- Allah'a sukretsin! Hani bir laf var; sansli hastaya doktor cagrilmadan gelir.

- Eger baska bir arac carpsaydi, yolda haftalarca ambulans gelmediginden dolayi hastaneye gonderilmeyi beklemek gerekecekti.

- Bu sans meselesi abim. Kac bin tane kamyon, o kadar taksi bulunan buyuk Istanbul^ da ancak bes alti tane ambulans arabasi bulunabilir. Simdi dusunun; bu kadar araclarin icinde ambulansın gelip o adami carpasi ne kadar sansli oldugunu gosteriyor mu?

- Evet eger ona piyango oyunundan buyuk ikramiye dusseydi bile boyle bir sans onunde bir sey ifade etmezdi.

- Dogru. Kimin sansi varsa onu ambulans carpacak» [4. 95].

Матни тоҷикӣ дар баргардони Ёрун Қухзод чунин аст:

«Ниҳоят, тавонистанд, ки мошинро нигоҳ доранд. Ғичирроси ғӯшхароше баромад. Як роҳгузар қурбон шуда будааст. Аҳволаш чунон бад буд, ки на фақат аз рӯйхати интиҳобкунандагон, балки аз рӯйхати зиндаҳо низ баромаданаш мумкин буд. Атрофи «ёрии таъчилӣ» ва маҷрӯхро анбухи одамони даҳоняла печонда гирифтанд, ки аз бепулӣ ба маконҳои айшу ишрат рафта натавонистанд. Ин тамошо бошад, бепул буд. Яке аз онҳо гуфт:

-Кораш омад кардааст!

-Ҳа, албатта, хеле омад кардааст!,- қувват дод дигаре.

-Рост мегӯед. Бинед, мошини «ёрии таъчилӣ» зер кардааст-а!

-Бигзор, Худоро шукр гӯяд. Бехуда нагуфтаанд, ки касал сихат шуданӣ бошад, табиб ба пой худ меояд.

-Агар мошини дигаре зер мекард, дар роҳ мемонд. Як ҳафта рӯи роҳ гелида хобад ҳам, «ёрии таъчилӣ» намеомад.

-Барори кор аст, бародар. Дар Истамбул барин шаҳри калон, ки чандин ҳазор мошини шахсии одамкаш дорад, панҷ-шаш мошини «ёрии таъчилӣ» базӯр ёфт мешавад. Акнун тасаввур кун, ки кори мардак чӣ қадар барор гирифтааст. Ҳамон қадар мошин истода, вайро мошини «ёрии таъчилӣ» зер кардааст.

- Агар касе аз сари роҳ як кӯза зар меёфт, ин қадар хушбахт намешуд.

-Дуруст. Касе, ки толеъ дорад, ўро маҳз мошини «ёрии таъчилӣ» зер мекунад» [2. 93].

Муқоисаи матнҳо нишон медиҳад, ки ҳам тарҷумонҳои рус ва ҳам мутарҷими тоҷик ба матн хеле наздик шудаанд. Дар баргардонҳои эшон асосан мундариҷаи нусхаи асл барқарор буда, бадеияти матни асл ба забони дигар хеле қозиб садо додааст. Ҳаҷви нозук ва кинояҳои обдори нависанда чи ба забони русӣ ва чи ба забони тоҷикӣ моҳирона таҷаддуд карда шудаанд. Ўрун Кӯҳзод дар содаву фаҳмо барқарор кардани мундариҷаи асл дар забони модарии худ заҳмати зиёде кашида, натиҷаҳои хубе ба даст овардааст, ки танҳо шоистаи таҳсин шуда метавонад – ҳунари ҳаҷвнигории вай боис ба он шудааст, ки ба тасвирҳои батаанӣ ва намакини адиби турк дар забони тоҷикӣ муродифҳои мувофиқа пайдо намояд ва ҳаҷви намакини асарро то андозае нигоҳ дорад.

Аммо ба матни асл муқоиса намоем, дар матнҳои тарҷумаҳо баъзе норасоӣҳо ба ҷашм мерасад. Масалан, дар ҷумлаи якуми тарҷумаи русӣ ибораи «скорая помощь» дар ноҳунак гирифта шудааст. Тарзи туркиаш: «ambulans» буда, дар тоҷикӣ ба шакли: «мошини ёрии таъчилӣ» омадааст. Ҷумлаи «как ему повезло!» ки, туркиаш «nasil sansli adammis!» аст, чун «қораш омад кардааст!» баён гардидааст. Дар ин ҷо баргардонҳо аз ҳамдигар фарқ мекунанд. Агар дақиқтар ба тарҷума назар афканем, гуногунрангӣ низ мушоҳида мешавад. Масалан, аз ҷумлаи туркӣ: «Чӣ хел одами байқбол!» шунида, дар тоҷикиаш: «Қораш омад кардааст» берун омада, аз русиаш: «Чӣ хел қораш бобарор!» фаҳмида мешавад. Метавон ҳар се ҷумларо чун як ҷумлаи дарозтар хонд, ки ин аст: «Чӣ хел одами байқбол, қораш омад кардааст, чӣ хел қораш бобарор-а?»

Дар баргардони русӣ баъзе калимаҳои ҳастанд, ки ба тоҷикӣ гардониданиашудаанд. Инчунин ҷумлаи «Агар касе аз сари роҳ як кӯза зар меёфт», ё «Если человеку выпал бы крупный выигрыш в лотерею»-ро бо «- Evet eger ona piyango oyunundan buyuk ikramiye dusseydi bile boyle bir sans onunde bir sey ifade etmezdi»-ро муқоиса намоем, яъне як кӯза зар ёфтани, ба маънои як кӯза зар, зевар, ҷавохирот, тилло ёфтаниро дорад, ки он қадар ба маънои асл мувофиқ нест. «Одами байқбол шанси калон дорад» ва ё «лотереаш бурди калон бозӣ кард» мувофиқат намекунад. Қоғазии бурднокро лотерея мегӯянд.

Ин ҷо мехоҳем боз муқоиса намоем, ки калимаҳои: «одами байқбол», «бурди калони лотерея», «як кӯза зар ёфтани», ҳамаи инҳо ба «одаме» дахл ва маънои умумии ҳамбастагиро доранд, лекин якхеливу якранг нестанд. Дар ин маврид чанд услуб вучуд доштаниш мумкин. Услуби тарҷумаи калима ва услуби тарҷумаи маъно.

Матни дигареро аз ҳамин мактуби «Хар ба дӯсташ Хармагас навиштааст», дида мебароем: «Amerikalî bana tercumani araciligiyla sordu», «Американец спросил меня через переводчика», «Ба воситаи тарҷумон ба ӯ гуфтам». Муқоисаи баргардонхоро менигарем: якумӣ: суол кард, пурсид, гуфтам,- дар ин ҷумла омадааст. «Суол кардану пурсидан» монандӣ доранд. Аммо» гуфтам» калимае мебошад, ки дар ин ҷумла ба фикри мо ночаспон менамояд.

Боз ба матни дигар назар меандозем:

«Маълум шуд, ки мо ҳама асбоби аслии моторро гирифта, ба ҷояш он қисмҳои мондаем, ки дар зерӣ дастамон будааст. Он америкӯ ба муоинаи мотор сар кард. Чашмаш ба тасма афтод ва пурсид: ин чист? Ман ҷавоб додам, ки маховик шикаста буд, бо тасмаи шимам бастам. Лекин тасма низ канда шуд ва ман эзорбанди касалеро, ки ба касалхона мебурдам, кушода дар ҳамин ҷо бастам. Ҳуш аз сараш парид. Баъд вай мошинро тақон дод ва аз он як халта мехча реҳт. Ман ба америкӯ дарафтодам. Худоё, ту ҷӣ кор карда истодаӣ? Ин мошин, ин одам нест, ки тақон диҳӣ! Америкӯ ба воситаи тарҷумон аз ман пурсид: ин мехчаҳо барои ҷӣ? Магар дар мошин мехча мекашонед? Не,- гуфтам дар ҷавоб, мо қисмҳои фарсудаи мошинро ҳамин хел дуруст кардем. Дар фароз мехчаҳо афтанд, шогирдам мечинад. Ранги америкӯ канд: ин мотор ҷӣ хел кор мекунад, ин мошин ҷӣ хел роҳ меравад? Ва ғ...

Хуллас, америкӯ аз харидани мошин рӯй гардонд ва ин «ёрии таъҷилӣ» бори гарони вай шуда менамояд. Дар фуруварди мактуби Хари раҳматӣ ба дӯсти азизи худ Хармагас ҷунин менависад:

Дӯсти азизам, Хармагас! Ҷӣ тавр таъмир кардани мошин ва бо ҷӣ азобҳо ману он маҷрӯхро то касалхона расониданд, дар мактуби дигарам менависам. Агар шиносу бегона аз аҳволи ман ҷӯё шаванд, гӯӣ, ки дар роҳи он дунё онҳоро интизор ҳастам.

Бародари ту «Хари раҳматӣ» [2. 102].

Дар асли туркӣ ин порча ҷунин садо додааст:

- Demek ki biz tek tek onda olan butun parcalari cikarmisiz ve elimize gelen herhangi bir seyle degistirmisiz. Amerika^li motorda arama yapmaya basladi. Eline bir halat dustu. Bu ne? diye sordu. Pilot bozulmustu, ben onun yerine pantolonumun kemerini uydurdum. Ama bir gun o da yirtildigi zaman, ben hastaneye goturmekte oldugumuz hastanin kemerini takmistim, diye cevap verdim Amerika^liya. Amerika^li yere yigilacak hale geldi ve araci itti, aractan civiler dokuldu. Ben Amerika^liyi tuttum; Ya kardesim sen ne yapıyorsun? Boyle bir aracin, sanki emniyet mudurlugune sorguya goturulen adam gibi itilmesi yataktir! Amerika^li bana tercumani araciligiyla sordu;

- Bu ne civileri? – Ya, biz bu civilerlerle arabanin dokulmekte olan yerlerini geri takiyoruz. Daga ciktigimiz zaman onlar yere dokuluyor yardimcim onlari geri topliyor. Amerika^li bemdeyaz kesildi; Boyle bir motor nasil calisir ve araba nasil gider? Diye sordu. Iste ben o zaman dayanamadim, konusma sirasi bana geldi. . Amerika^liyi elinden tutarak sofor kotuguna oturttum. Tercumani araciligiyla ona sunlara soyledim; Aynaya bak. Gordun mu onda dualar yazili kagit asili. Iste – Allah adina. Iste – Allahu Ekber. Bu dubarda ise nazar boncuklari ve dualari asili. Burada sans nali, eski ayakkabi ve sarimsak basi var. Bu ise kaplumbaga derisi. Mister, mister uyan artik! Burasi Amerika degil. Bu araba benzinle ya da motor gucuyle degil, Allahin ve Peygamberlerin dualari ile calisiyor. Butun bu motor ve

benzin oiaylari bosuna. Eger biz motori benzinle dolduruyoksak, sadece olan gelenekleri bozmamak icin yapiyoruz [4. 99].

- Ба тарчумаи русии ҳамин матн таваҷҷуҳ менамоем: «Выходит, мы постепенно извлекли из машины все, что там было вначале, и заменили все тем, что попадалось под руку. Американец начал копать в моторе. Попалась ему веревка. «Что это?»- спросил он. «Сломался маховик, так я на его место приспособил пояс от брюк. А когда он порвался, я снял подтяжки с больного, которого вез в больницу», -ответил я американцу. Американец чуть в обморок не упал. При этом толкнул машину, и из нее посыпались гвозди. Я вцепился в американца: «Аллах великий, что ты делаешь? Такую машину нельзя трясти, как гражданина, которого притащили на допрос в Управление безопасности! » Американец спросил меня через переводчика: «А это что за гвозди? Э-э, -говоря, -этими гвоздями мы подбиваем рассыпающиеся части машины. При подъеме на гору они высыпаются на землю и помощник их подбирает». Американец побледнел: «Как же работает такой мотор и как ходит такая машина? – спросил он. Тут уж я не мог выдержать, пришла моя очередь говорить. Схватив американца за руку, посадил его на место шофёра. Сказал ему через переводчика: «Смотри в зеркальце. Видишь, над ним висит надпись с молитвой. Вот-Во имя Аллаха. Вот – «Аллах великий». А здесь на стенке висят заклинание и священные бусы от дурного глаза. Вот подкова счастья, старый башмак и головка чеснока. А это кожа от черепахи. Мистер, мистер, очнись! Здесь тебе не Америка. Эта машина работает не на бензине и не на силе мотора, а благодаря Аллаху и молениям его пророков. Все эти бензины и моторы – суета. Если мы и заправляем мотор бензином, то лишь для того, чтобы не нарушать обычая».

Американец отказался купить нашу машину. И эта «скорая помощь» осталась на мою голову».

Бо боварӣ метавон гуфт, ки ҳамаи ҳаҷв ва кинояҳои обдори нусхаи асл дар баргардонҳои нигоҳ дошта шудаанд. Ба ҷуз баъзе калимаҳо, ки ё мутарҷим аз худ илова намудааст ё бархе аз онҳоро ихтисор намудааст. Ҳам дар тарҷумаи русӣ ва ҳам дар баргардони тоҷикӣ моҳият ва мундариҷаи асл боқист. Юмори ба худ хоси Азиз Несин аз тарҷумаҳо низ боварибахш садо медиҳанд [6. 73].

Ба муқоисаи ҷумлаи дигар мегузарем: «Если мои близкие будут спрашивать про меня» чун» Агар шиносу бегона аз аҳволи ман ҷӯё шаванд» аз туркии» Eger benim yakınlarım beni sorarlarsa» дур нестанд. Дар ин матн ҳам баргардони туркӣ бо русӣ якнамуд, якмаъно, фаҳмо, пурра омадааст. Баргардони тоҷикиаш бошад, на он қадар муваффақона. Масалан, дар туркӣ: «агар наздикони ман» дар русӣ: «если мои близкие» омада бошанд, дар баргардони тоҷикӣ, «агар шиносу бегона» омадааст, ки то ҷое аз асл дур аст.

Меҳоҳем дар масъалаи баргардони ин ҷумла чунин ибрази ақида намоем, ки «наздикони ман», аз «шиносу бегона» тамоман фарқ мекунад. Наздикони ман гуфта, аҳли оила, бародару хоҳар, холаю амак ва дигаронро дар назар дорад, тарҷумон, ки ҳамин тавр ҳам ҳаст. «Шиносу бегона» гуфта, ҳамкор, дӯст, ҳамсоя, ҳамкурс, ҳамсинф ва дигаронро меғӯянд, ки ҷумлаи баргардоншудаи тарҷумони тоҷик аз ҷумлаи тарҷумони рус ва матни туркӣ тамоман фарқ мекунад.

Бо ин мақсад мо ба таҳлили қиёсии «Мактуби чорум» аз ду роҳ наздик шудем: яке таҳлили лингвистию услубӣ ва дигаре таҳлили батаании образнокӣ

ва воситаҳои тасвири бадеӣ, суннатҳои миллии туркӣ ва таҷаддудҳо ба забони тоҷикӣ мебошад.

Инак, баргардони русии «Мактуби чорум» дар ҳудуди 140-142 ҷумла таҳия шуда, 90 фоизи онҳоро ҷумлаҳои сода ташкил медиҳанд. Асли туркии «Мактуби чорум» бошад, 4, 5 саҳифаро дар бар мегирад. Ҳаҷми умумии «Мактуб» дар баргардони русӣ аз 4, 5 саҳифаи ҷопии китоб иборат аст.

Баргардони тоҷикии он аз 128-130 ҷумла иборат буда, ҳамагӣ 4 саҳифаро ташкил медиҳад. Аммо чунон ки таҳлил нишон медиҳад, тарҷумони тоҷик ягон образро кам накардааст, балки онҳоро ҳатталимкон нигоҳ доштааст. Ним саҳифа кам шудани матн дар тарҷумаи тоҷикӣ аз ҳисоби ҳарчӣ пурра кардани ҷумлаҳо ба вучуд омадааст. Масалан, ҷумлаи русии «Но если говорить по правде, то сознание – то я потерял ещё до того, как на меня наехал грузовик» (Письма с того света, 1960. 22)-ро Ёрун Кӯҳзод чун «агар росташро гӯям, ҳанӯз мошин назада ҳушам аз сарам парид» ё худ «Американец чуть в обморок не упал»-ро, чун «хуш аз сараш парид» баргардон кардааст, ки дар онҳо ғалате дида намешавад ва мазмуни асл пурра боқист.

Иқрор бояд шуд, ихтисорҳои низ ҳастанд, ки ҷараёни воқеаҳо ҳалалдор кардаанд. Баъзан, ҷузъиёте партофта шудааст, ки он пуррагии мундариҷаро коста мегардонад. Масалан, «Такою машину нельзя трясти, как гражданина, которого притащили на допрос в Управлении безопасности!»-ро Ёрун Кӯҳзод чун «Ин мошин, ин одам нест, ки такон диҳӣ!» тарҷума кардааст, ки то ҷое нопурра аст.

Баъзе калимаву ибораҳо аз матни тарҷума берун монда низ мавҷуданд, ки амиқ баргардон нашудаанд. Аммо ҷӣ дар баргардони «Мактуби чорум» ва ҷи умуман «Мактубҳо аз он дунё» маҳорати баланди мутарҷими тоҷик Ёрун Кӯҳзод зоҳир гардида, вай ганҷинаи адабиёти миллии тоҷикро ғановати тоза бахшидааст. Аз «Мактуби чорум» ва «Мактубҳо аз он дунё» дидан душвор нест, ки Азиз Несин дар онҳо аз имконияту воситаҳои тасвири бадеӣ ва забонӣ, ба монанди суханбозӣ ва базлагӯӣ, аския ва латифа, ҳамчунин нутқи айнаннақлшуда ва нутқи нақлӣ фаровон ва устокорона истифода кардааст. Тавре ки муҳаққиқи эҷодиёти Азиз Несин Н. С. Яковлева мефармояд, «забони адиби турк дар «Мактубҳо аз он дунё» (ва на танҳо дар ин силсила) ширадорӣ рангин ва равшану пуртаъсир аст. Ин ҷо истеъдоди ҳаҷвнигории Азиз Несин ба рӯшанӣ ва ҷилои махсус зӯҳур кардааст».

Хулоса, тарҷумаи осори Азиз Несин ҳам аз забони туркӣ, ҳам тавассути забони русӣ ва тоҷикӣ сурат гирифтааст. Агар А. Бобоев ва Н. Айзенштейн барои муҳтасару мӯъҷаз ифода намудани руҳу гоҷа ва фикру андешаи муаллиф кӯшида бошанд, Ёрун Кӯҳзод барои ҳарчӣ бештар барҷаста, пурратар, ҳаматарафа ифода намудани ҳадафу мақсади муаллифи асар кӯшидааст. Аз ҷониби дигар, сарфи назар аз он ки тарҷумаҳо дар кадом шакл сурат гирифтаанд, онҳо барои ҳарчӣ хубтар ошно сохтани хонандаи тоҷик бо мардуми турк ва бо зиндагиномаи як нафар саромади адабиёти навини ин халқ хидмати ҳолисона намудааст.

Адабиёт

1. Айзенштейн Н. А. О маленьком человеке в турецкой литературе. – В Кн.: Теоретические проблемы восточных литератур. – М.: Наука, 1969. 340с.
2. Несин А. Моим читателям. Вступительное слово к Азиз Несин. 280с.
3. Несин А. Рассказы для вас. – М.: Худож. Литература, 1976. 298с.
4. Несин А. Писатель, народ, власть.- //Иностранная литература. 1965, № 10.

5. Фиш Р. Г. Писатели Турции – книги и судьбы. М. св. писатель. 1963. 323с.
6. Яковлева Н. С. О писателе-сатирике Азизе Несине. – В. кн.: Исследования по филологии стран Азии и Африки. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1966. 287с.

ШАРИФОВА Г. А.

**СТИЛЬ ПЕРЕВОДА РАССКАЗА А. НЕСИНА ПИСЬМА
«ОСЛА С ТОГО СВЕТА СВОЕМУ ДРУГУ СЛЕПНЮ»**

Данная статья отражает осуществление переводов произведений Азиза Несина как на турецком языке, так и на русском и таджикском языках. Если А. Бобоев и Н. Айзенштейн вкратце и понятно, перевели мысли автора, то У. Кухзод старался как можно величественно, полнее и всесторонне отразить цели и задачи автора. С другой стороны не зависимо от того в каком виде формировались переводы они необходимы с целью ознакомления таджикского читателя с произведениями турецкого писателя.

Ключевые слова: литературовед, перевод, произведения, сравнение, анализ, внимание, связь, оригинал, литература, юмор.

SHARIFOVA G. A.

COMPARISON AND STYLE TRANSLATION OF NESIN'S STORY

Thus, the translation of works of Aziz Nesin as in Turkish, and as in Russian and Tajik fulfilled. If A. Boboev and N. Aizenshtein briefly and clearly tried, moved to the author's opinion, but Urun Kuhzod tried as majestically, fully and comprehensively reflect the goals and objectives of the author. On the other hand no matter in what form, translate with aim to familiarize the reader with the Tajik Turkish people and life description of one writer of this nation approached objectively.

Keywords: literary critic, translation, work, comparison, analysis, attention, communication, original, literature, humor